

Från god och nära vård till god och nära hälsa

NERGÅRDH COCREATION
Närmare hälsa

HFS-konferensen 2023
230920

Anna Nergårdh

<https://nergardhcocreation.se>

NERGÅRDH COCREATION
Närmare hälsa

Samordnad utveckling för god och nära vård (S 2017:01)

Utredningens betänkanden

- Första delbetänkande (SOU 2017:53) 7 juni 2017
- Andra delbetänkande (SOU 2018:39) 1 juni 2018
- Tredje delbetänkande (SOU 2019:29) 5 juni 2019
- Huvudbetänkande (SOU 2020:19) 1 april 2020
- Avslutande betänkande (SOU 2021:6) 28 januari 2021

Tillbaka till problembilden – vad vill vi lösa?

- Affordability – hur klara allt det vi vill och kan göra
- Behov vs förväntningar
- Samhällskontext och ändrade logiker – komplexa och kroniska behov
- Kompetensförsörjning
- Förtroendet för välfärdssystemen

”In recent decades, OECD countries have introduced **integrated care initiatives** aimed at ensuring individuals receive **the right care, in the right place, at the right time**, but existing organisational and financing structures appear to hamper their success.”

<https://www.oecd.org/health/integrated-care.htm>

Var kommer hälsan in?

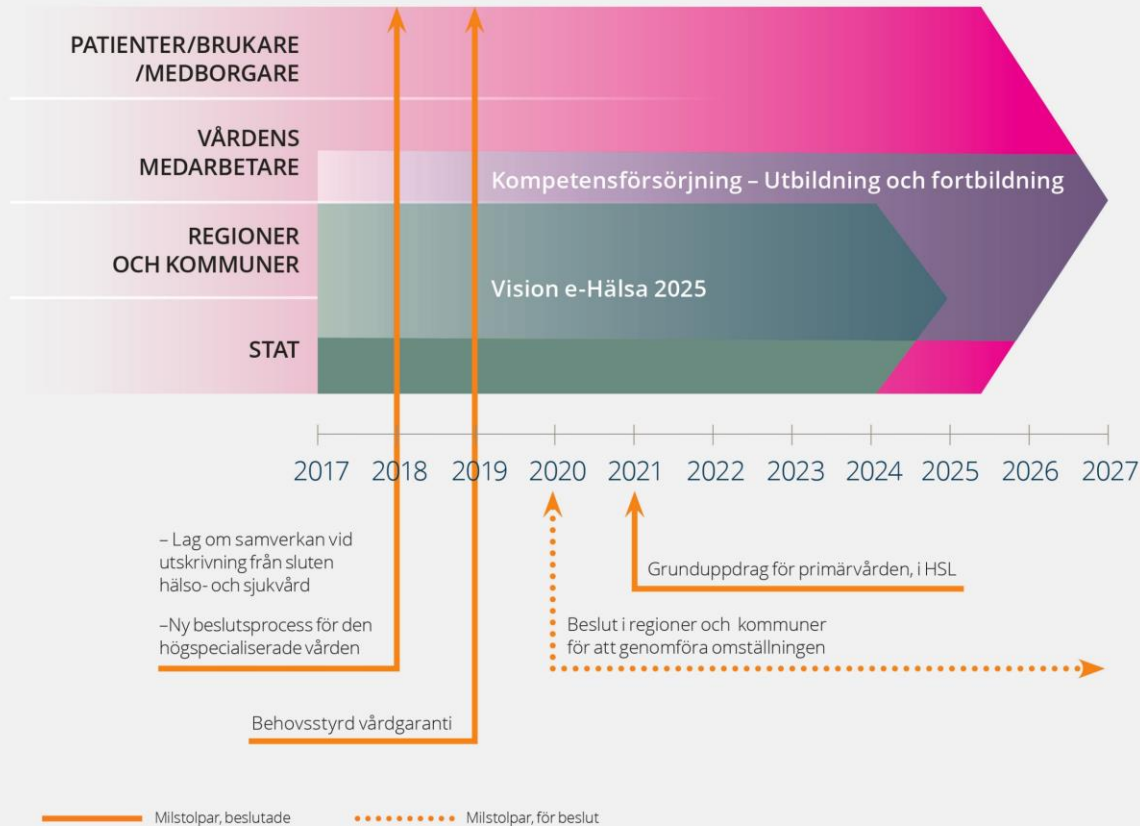

HÄLSA Ståltermos, blå, 0.5 l

NERGÅRDH COCREATION
Närmare hälsa

Från akutsjukhus till nära vård

Målbild

"Hälso- och sjukvården bör ställa om så att **primärvården är navet** i vården och samspelar med annan hälso- och sjukvård och med socialtjänsten. Målet med omställningen av hälso- och sjukvården bör vara att patienten får en **god, nära och samordnad vård** som stärker hälsan. Målet bör också vara att patienten är **delaktig** utifrån sina förutsättningar och preferenser och att en effektivare användning av hälso- och sjukvårdens resurser ska kunna uppnås."*

*Prop. 2019/20:164

HSL 13 a kap. Primärvårdens grunduppdrag från 1/7 2021

1§

Regioner och kommuner ska inom ramen för verksamhet som utgör primärvård särskilt

- 1. tillhandahålla de hälso- och sjukvårdstjänster som krävs för att tillgodose vanligt förekommande vårdbehov,*
- 2. se till att vården är lätt tillgänglig,*
- 3. tillhandahålla förebyggande insatser utifrån såväl befolkningens behov som patientens individuella behov och förutsättningar,*
- 4. samordna olika insatser för patienten i de fall det är mest ändamålsenligt att samordningen sker inom primärvården, och*
- 5. möjliggöra medverkan vid genomförande av forskningsarbete*

Varför är en stark primärvård viktig?

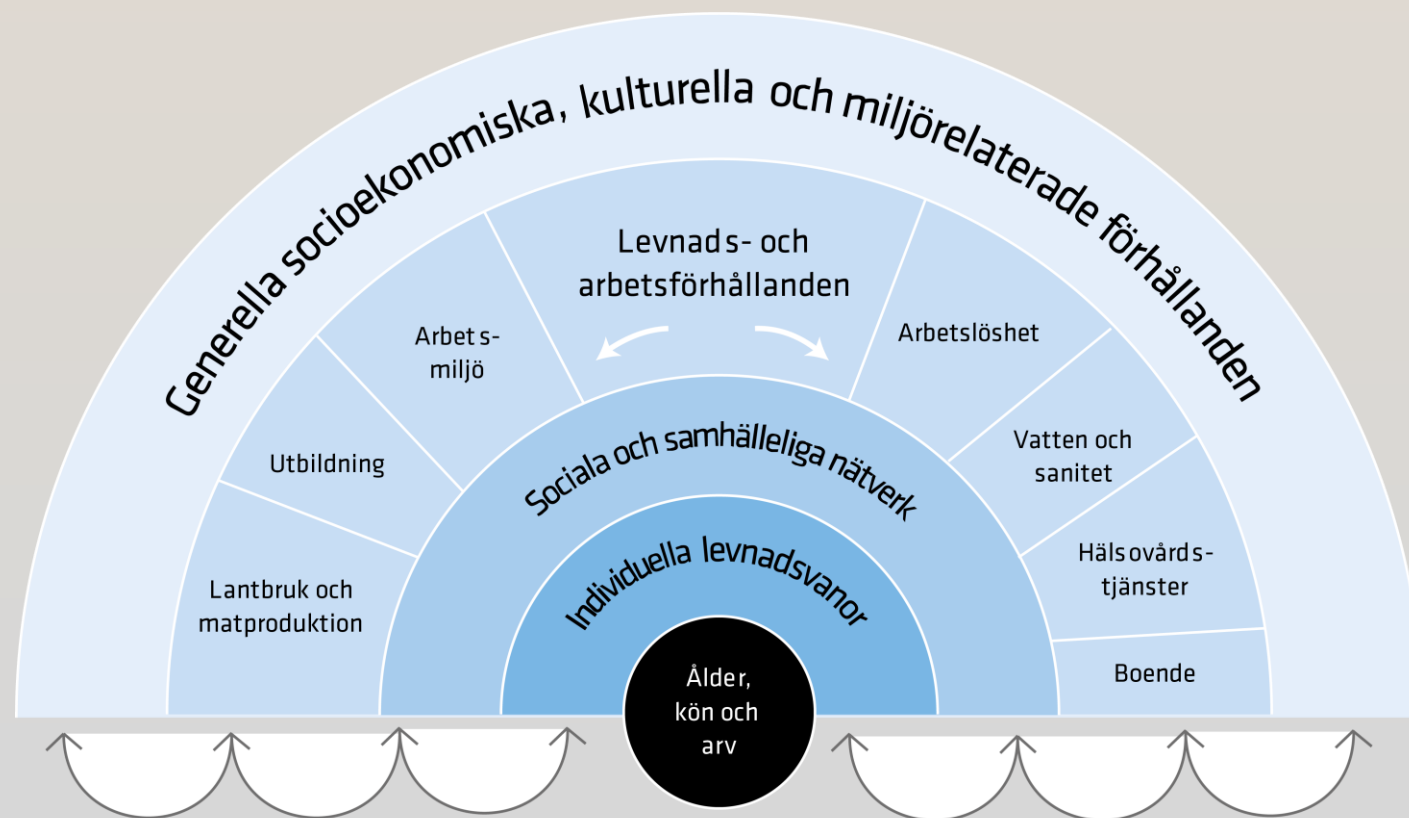
- Förutsättningar för jämlik hälsa
- Kontinuitet och långvariga relationer
- Förebyggande insatser
- Att känna sin befolkning!

Hälsocentralen mitt i byn – att utgå från närmiljön

Vem äger flest av hälsans bestämningsfaktorer?

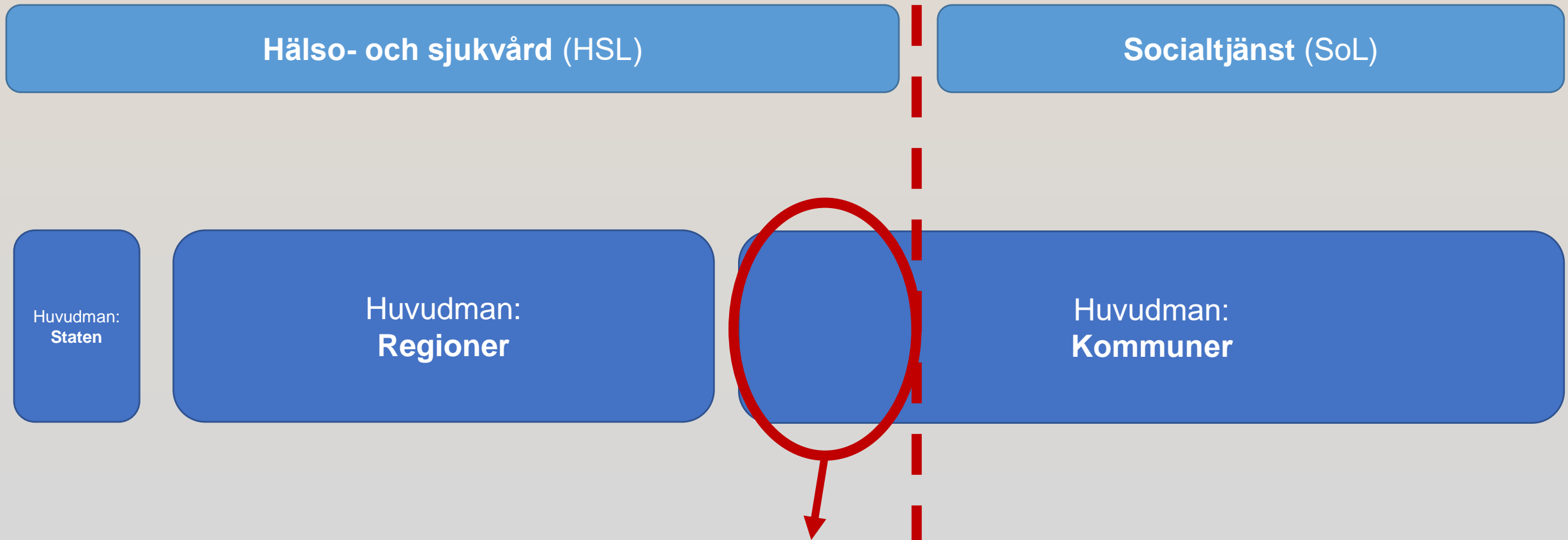
Dahlgren G, Whitehead M. (1991). Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.

NERGÅRDH COCREATION
Närmare hälsa

Hälsans bestämningsfaktorer kan beskrivas i en regnbågsmodell av Whiteheads och Dahlgrens regnbågsmodell.

Det gemensamma åtagandet på primärvårdsnivå

- 400 000 patienter (2016)
- Cirka 25% av hälso- och sjukvårdens kostnader

Befolkningens utveckling

- En mer heterogen befolkning – garanterat mer än 20% av befolkningen har aldrig hört talas om fluortanten!
- Folkhälsoinsatser – promotion och prevention för dagens befolkning
- Hälsolitteracitet
- Synen på, och närmandet till, grupper med kända risker

Exempel 1: Region och kommun tillsammans

"I ledningssystemet för samverkan mellan Regionen och länets kommuner har beslut fattats att tillsammans arbeta för bästa platsen att leva på - barn och unga. Tre områden har prioriterats: fullföljda studier, psykiska hälsa och fysisk aktivitet."

<https://utveckling.rjl.se/vad-pagar/basta-platsen-att-vaxa-upp-leva-och-bo-pa-barn/>

Exempel 2: Social aktivitet på recept

”Social aktivitet på recept är en innovativ hälsofrämjande insats som väl passar in i de grundläggande strategierna för ett aktivt åldrande och går helt i linje med de aktuella förslag som presenteras för en omställning i primärvården till en god och nära vård, där tonvikten läggs på stärkt samverkan mellan kommun och region. Social aktivitet på recept är även starkt kopplat till personcentrerad vård, faciliterar social delaktighet och engagemang i meningsfulla aktiviteter samt tillgodoser behov av tidiga insatser och möjliggör utvecklandet av en helt ny samverkansstruktur i välfärdssamhället. I projektet samarbetar vi med primärvård och kommun.”

<https://www.umu.se/forskning/projekt/social-aktivitet-pa-recept/>

Exempel 3: Häng med oss ut

Vad är "Häng med oss ut – Minskad psykisk ohälsa genom friluftsliv"?

"Häng med oss ut" är ett samarbete mellan socialpsykiatri och Friluftsförbundet lokallavdelning i Sjöbo. Syftet med projektet är att skapa möjligheter för personer med psykisk ohälsa att komma ut i naturen och erhålla den positiva inverkan friluftslivet har för en bättre folkhälsa. Initiativtagare Therese Rosenkvist är arbetsterapeut inom socialpsykiatri, men också ledare i Friluftsförbundet.

<https://www.friluftsförbundet.se/om-oss/friluftsliv/friluftsliv-for-alla/psykisk-ohalsa-friluftsliv/fragor-svar-hang-med-oss-ut/>

Slutsatser i huvudbetänkandet – bereds på departementet

- Ett antal förändringar behöver göras i lagstiftningen (HSL samt SoL)
- Samverkan på macro- meso- och micronivå behöver öka
- Planering måste ske utifrån individens behov, vara målsatt, och göras tillsammans med individen. Förebyggande och rehabiliterande insatser ingår.
- I patientkontraktet visualiseras den överenskomna planen/planerna
- Hälsa- och sjukvårdens beskrivningssystemen behöver ses över i grunden
- Förändring i kultur och värderingar mot ett personcentrerat synsätt.
- En förskjutning mot ökad kvalitet för **ökad hållbarhet** (socialt, ekonomiskt, miljö)

Utredningen avslutades 2021 – implementeringen pågår!

- Omfattande regeringsuppdrag till Socialstyrelsen och till Vård- och omsorgsanalys

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/god-och-nara-varld/uppfoljning/>

- SKR's stöd och överenskommelser med regeringen

<https://skr.se/skr/halsasjukvard/utvecklingavverksamhet/naravard.6250.html>

- Genomförandet hos huvudmännen, aktiviteten i län, regioner och kommuner. Obs tidsaspekten, komplexiteten och beslutsprocesserna!
- En självklar del i regional utveckling!

Från linjära till
nätverksbaserade
system

Conclusion: our society's will ask for integration

- This means more complexity
- Collaboration is key; other governance
- Multiple year processes

New governance: leadership,
supervision, accountability
purchasing

Whole person as starting point

Rearranging care,
rethinking scale

Organising around people

(Longing for integrated care. Minkman, M. 2017.)

NERGÅRDH COCREATION
Närmare hälsa

Vilans

TACK!